

KL

> KL
> BØRN, UNGE OG FOLKESKOLE

UDSPIL

UNGDOMS- UDDANNELSER

NYE VEJE TIL EN
SAMMENHÆNGENDE STRUKTUR

Ungdomsuddannelser - nye veje til en sammenhængende struktur

© KL

1. udgave, 1. oplag 2019

Produktion: KL's Trykkeri

Design: e-Types

Tryk: KL's Trykkeri

Forside foto: Simon Klein Knudsen

Foto side 8: Colourbox

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

 @kommunerne

 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830559

FORORD

Vi ser ind i en fremtid, hvor antallet af ældre stiger markant samtidig med, at der også kommer flere små børn. Det kræver et stærkt velfærdssamfund og en velkvalificeret arbejdsstyrke.

Samtidig ser vi ind i en årrække, hvor ungdomsårgangene bliver mindre, end de er i dag. Det skærper vigtigheden af, at de unge finder deres rette plads i livet. Der er mange veje til at lykkes, og der er mange valg, der skal træffes som ung på tærsklen til uddannelse, arbejde og voksenliv. Uden ændringer i ungdomsuddannelsesstrukturen vil mindre årgange uvægerligt føre til større konkurrence om de unge mellem de forskellige uddannelser – og hverken de unge eller samfundet er tjent med, at markedskræfter dikterer udvalget af ungdomsuddannelser. Vi risikerer, at det bliver de eksisterende strukturer og mursten, der styrer vores fremtid frem for de unges og samfundets behov. Det er uhensigtsmæssigt.

Med den nuværende struktur for vores ungdomsuddannelser gør vi det ikke nemt for de unge. Vi har udviklet et system, der er så komplekst, at de unge har svært ved at finde deres vej – særligt de unge, for hvem en gymnasial uddannelse ikke er vejen til at indfri deres fulde potentiale.

Der er derfor brug for, at parterne på uddannelsesområdet – stat, kommuner, uddannelser, arbejdsgivere, forældre og de unge selv - kigger på, hvordan vi indretter vores ungdomsuddannelsessystem, så det skaber de bedst mulige rammer for, at unge kan komme godt i gang med uddannelse eller beskæftigelse. Og så vi også skaber rammerne for, at flere dygtige unge vil vores erhvervs- og velfærdsuddannelser. Vi skylder de unge at hjælpe dem, så de ikke oplever det nederlag, det er at blive tabt mellem uddannelser eller at komme ud med et eksamensbevis, der ikke hjælper dem videre i livet.

Det kræver, at vi handler nu. Vi må med åbne øjne se på tendensen i de unges uddannelsesvalg. Langt de fleste vil helst i gymnasiet – lige fra unge, som har en klar ambition om en bestemt retning på universitetet, til unge, der har brug for at udskyde valg af vej i livet til et senere tidspunkt. Det medfører en risiko for, at vi ender med ubevidst at have indført 13 års almen skolegang for langt størstedelen af de unge. Og det er ikke nødvendigvis dét, de unge eller samfundet har brug for.

Vi skal have en åben drøftelse af de behov, vores samfund og arbejdsmarked står overfor. Ellers har vi truffet et indirekte valg om at lade stå til.

God læselyst!

Jacob Bundsgaard
Formand for KL

Kristian Wendelboe
Administrerende direktør for KL

ET SAMMENHÆNGENDE UNGDOMSUDDANNELSES-SYSTEM FOR DE UNGES SKYLD

Det er tid til at skabe et sammenhængende ungdomsuddannelsessystem, der skaber de bedste rammer for, at unge kommer godt i gang med en ungdomsuddannelse eller beskæftigelse og får mulighed for at indfri deres fulde potentiale.

KL mener, at der skal gøres op med uhen-sigtsmæssige ungdomsuddannelsesstrukturer, der rummer uigennemskuelige valg og konsekvenser for de unge – et ungdomsuddannelsessystem, der heller ikke modsvarer de behov, samfundet står overfor.

Det er ikke ny viden, at Danmark kommer til at mangle faglært arbejdskraft. Heller ikke, at det nuværende ungdomsuddannelses-system kræver nogle valg af de unge, som de ikke nødvendigvis er klar til at tage som 15-16-årige. Det er på tide, at vi gør mere end blot at justere og lave lappeløsninger, som i sidste ende bare skubber kompleksiteten ud til de unge, familierne og vejledningen i folkeskolen.

Justeringer og lappeløsninger skaber ikke de forandringer, som vil gavne de unge såvel som samfundet. Derfor har KL følgende anbefalinger til et nyt ungdomsuddannelses-system:

KL'S ANBEFALINGER:

- 1. Der skal være én fælles indgang til ungdomsuddannelserne**
- 2. Der skal være lige adgang til uddannelse for alle unge i hele landet**
- 3. Taxametersystemet skal understøtte kvalitet og samarbejde til gavn for de unge**
- 4. Fleksible institutionstyper skal åbne flere døre for de unge**
- 5. Der skal skabes en stærk kommunal forankring med den unge i fokus**
- 6. Unge skal have bedre veje til velfærdsuddannelserne**

Anbefaling 1:

Der skal være én fælles indgang til ungdomsuddannelserne

Unge skal have mulighed for at udforske uddannelses- og arbejdsmarkedsmuligheder og blive klogere på sig selv, egne interesser og potentialer.

Én fælles indgang til alle ungdomsuddannelser vil gøre, at unge får erfaring med forskellige fagligheder, før de skal træffe valg om deres fremtid. Én fælles indgang på tværs og som en del af eksisterende ungdomsuddannelser skal give mulighed for, at alle unge møder en bred vifte af praktiske og boglige fag. Én fælles indgang kan bidrage til at skabe et bredere fundament for valg af ungdomsuddannelsesretning uden at gå på kompromis med længden af uddannelsen. Det kan eksempelvis være i form af seks måneders grundforløb med fælles fag på tværs af uddannelser, men med toning i forhold til elevers prioritet. Elever, der fra start ønsker en erhvervsuddannelse, kan eventuelt have direkte adgang til denne. I forlængelse

heraf kan der skabes mulighed for senere specialisering på de erhvervsfaglige uddannelser uden at gå på kompromis med vekseldannelsesprincippet.

Fleksible institutionstyper og campusmiljøer kan i denne forbindelse styrke de faglige synergier og muligheden for at arbejde både teoretisk og praktisk uanset uddannelsesvalg. Samtidig giver det bedre muligheder for at skabe attraktive studiemiljøer for alle unge og eksempelvis drage nytte af fælles undervisningsressourcer.

I 2018 kom 17,5 pct. af alle STX-studerende ud med et eksamensgennemsnit på under 5,0. Der er mange veje til et godt arbejdsliv. Men det giver anledning til at overveje, om en boglig ungdomsuddannelse var den rette vej for disse unge i første omgang. Danmarks Evalueringsinstitut peger eksempelvis på, at 13 pct. af studenterne på de tre-årige gymnasiale uddannelser tager en erhvervsuddannelse efterfølgende, mens det gælder for 23 pct. af HF-studerende.

Anbefaling 2:

Der skal være lige adgang til uddannelse for alle unge i hele landet

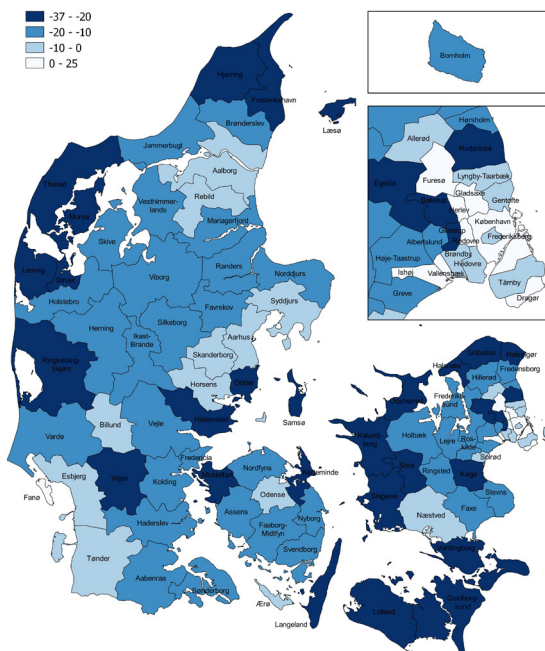
Sammenhængskraften i Danmark skal sikres ved at skabe lige adgang til uddannelse for alle unge i hele landet.

Transporttid har betydning for mulighederne for at starte på og gennemføre en ungdomsuddannelse. Det viser sig i særlig grad for unge, der har svært ved at finde deres rette hylde i skolesystemet. Undersøgelser viser, at unge i gennemsnit har halvanden gang længere til en erhvervsuddannelse end til et

gymnasie. Vi skal sikre, at alle unge har adgang til ungdomsuddannelser med stærke faglige miljøer og gode faciliteter.

Befolkningsudviklingen betyder, at der i en årrække bliver færre unge. Nogle områder bliver hårdere ramt end andre, og vi er nødt til også at sikre et uddannelsesudbud til de unge, der er tilbage i disse områder. Alternativt kan udviklingen have betydning for de unges mulighed for at få en ungdomsuddannelse, ligesom det bliver sværere at fastholde kvalificeret arbejdskraft og sikre bosætning og vækst i alle kommuner.

› Udviklingen i antallet af 15-årige, 2019-2029, pct.

Kilde: Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning

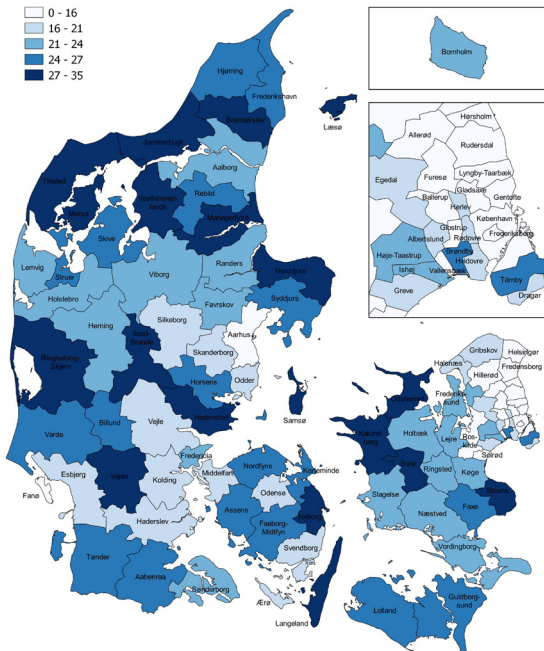
Det kræver bl.a. en finansieringsmodel, der tager højde for de geografiske udfordringer, der fx følger af urbanisering og mindre unge-årsgange.

Befolkningsfremskrivninger viser, at nogle områder frem mod 2029 vil opleve, at antallet af 15-årige falder med helt op mod 37 pct. Denne udvikling har en geografisk slag-side. Danmarkskortet over tilmeldinger til erhvervsuddannelser i 2019 viser, at de områder, hvor søgningen til erhvervsuddannelser i dag er størst, også er nogle af de områder,

hvor der i fremtiden forventes store fald i antallet af unge.

Det betyder, at konkurrencen om de unges uddannelsesvalg skærpes yderligere i disse områder. Det vil både gymnasier og erhvervs-skoler kunne mærke, men gymnasierne står med det stærkeste udgangspunkt for at tiltrække elever, fordi de har den lokale forankring. Et reduceret uddannelsesudbud må forventes at skabe svære betingelser for at øge søgningen til erhvervsuddannelserne yderligere.

► **Andel tilmeldinger til EUD i 2019, pct.**

Kilde: Tilmelding til ungdomsuddannelser efter 9. og 10. klasse, Børne- og Undervisningsministeriets datavarehus

Anbefaling 3:**Taxametersystemet skal understøtte kvalitet og samarbejde til gavn for de unge**

Taxametersystemet skal understøtte samarbejdet om de unges uddannelse på tværs af institutionsinteresser.

Den høje grad af aktivitetsbaseret styring i det nuværende taxametersystem hæmmer

samarbejde mellem de selvejende institutioner, fordi mange uddannelsesinstitutioner kæmper om de samme unge for at opretholde et tilstrækkeligt elevgrundlag.

Bevillingssystemet bør i stedet understøtte, at der kan drives uddannelse i hele landet, ligesom økonomiske incitamenter bør understøtte et fokus på kvalitet og samarbejde til gavn for de unge.

Anbefaling 4:

Fleksible institutionstyper skal åbne døre for de unge

Lovgivning for forskellige institutionstyper skal ensrettes og samles ét sted, så unge ikke farer vild i et ufleksibelt ungdomsuddannelsessystem.

En samlet lovgivning vil understøtte samarbejde og samtænkning på tværs af uddannelser og skabe bedre muligheder for fusioner, campusdannelser og uddannelsessatellitter. Fleksible institutionstyper skal sikre, at de unge nemmere kan skifte spor undervejs uden at skulle starte helt forfra.

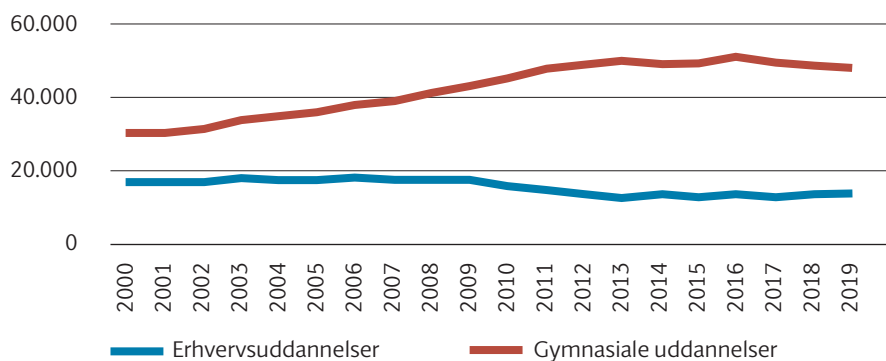
Det nuværende system med forskellige lovgivninger skaber dårlige incitamenter for at samarbejde på tværs af institutionerne og spænder ben for, at de unge kan skifte ung-

domsuddannelse undervejs i forløbet. Det øger dermed risikoen for, at unge fastholdes i en ungdomsuddannelse, som egentlig ikke er noget for dem.

Økonomiske incitamenter skal sammen med de lovgivningsmæssige rammer skabe mulighed for større samarbejde på tværs af gymnasier og erhvervsskoler, så man kan drage bedre nytte af underviserressourcer og bygningfaciliteter til gavn for alle unge.

I 2019 søgte 13.309 unge ind på en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen svarende til 20,1 pct. I modsætning hertil søgte 47.734 unge ind på en gymnasial uddannelse direkte fra grundskolen, hvilket svarer til 72 pct. Søgemonstret afspejler bl.a., at mange unge oplever, at en erhvervsuddannelse er et meget specifikt karrierevalg, som mange ikke er klar til at træffe som 15-16-årige.

Udviklingen i 9. og 10. klasselevers tilmelding til ungdomsuddannelserne

Kilde: KL's beregninger fra Børne- og Undervisningsministeriets datavarehus og databank

Anbefaling 5:

Der skal skabes en stærk kommunal forankring med den unge i fokus

Der skal skabes en stærkere relation mellem ungdomsuddannelsesinstitutioner og kommuner og derved en bedre kobling mellem grundskole og ungdomsuddannelse, så man sikrer de unge en god overgang.

Kommunerne har fået det samlede ansvar for, at unge kommer videre i uddannelse og beskæftigelse via loven om bedre veje til uddannelse og job. Det er derfor helt naturligt, at kommunerne får et større ejerskab til ungdomsuddannelserne. Det vil sikre et sammenhængende uddannelsesforløb, så overgangen til ungdomsuddannelse føles mere

overskuelig og tryk for den unge. Samtidig mindsker det risikoen for, at nogle unge blive tabt i overgangen til en ungdomsuddannelse. De gode overgange kræver tæt dialog og udveksling af oplysninger mellem kommuner og uddannelsesinstitutioner.

Ungdomsuddannelserne spiller en vigtig rolle i lokalsamfundet. Det gælder både i forhold til sammenhængskraft, bosætning og mulighederne for at sikre kvalificeret arbejdskraft.

En stærkere relation mellem ungdomsuddannelsesinstitution og kommune muliggør et bedre og mere strategisk samarbejde om den lokale udvikling og de unges vej til uddannelse. Det kræver, at kommunerne får en større del af ejerskabet.

Fuldførelsesprocenter på ungdomsuddannelser		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gymnasiale uddannelser	Hf	74%	71%	71%	71%	70%	69%	68%	67%
	Hhx	82%	81%	82%	82%	83%	84%	84%	83%
	Htx	79%	79%	78%	78%	77%	78%	79%	78%
	Stx	85%	84%	84%	85%	85%	85%	85%	85%
Erhvervsfaglige uddannelser	Erhvervsuddannelserne, grundforløb	76%	76%	75%	77%	75%	77%	80%	83%
	Erhvervsuddannelserne, hovedforløb	82%	83%	82%	82%	81%	79%	79%	80%

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriets databank

Anbefaling 6:

Unge skal have bedre veje til velfærdsuddannelserne

Der er behov for, at ungdomsuddannelserne ruste de unge bedre til både at vælge og gennemføre en velfærdsuddannelse.

Ungdomsuddannelser er med til at forme unge mennesker. De skal klæde de unge på til arbejdsmarked og videre uddannelse af både praktisk og teoretisk karakter. Derfor er det vigtigt, at der er en tæt sammenhæng mellem ungdomsuddannelserne og de kompetencer, som videregående uddannelser og arbejdsmarkedet efterspørger hos de studerende.

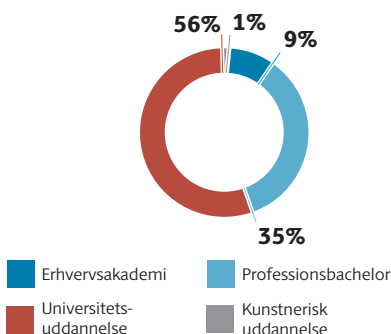
Der kommer flere ældre og flere børn. Vi har brug for, at ungdomsuddannelser introducerer de unge til og udvikler deres interesse for de kompetencer, som samfundet efterspørger. Velfærdsuddannelserne skal være et aktivt tilvalg for motiverede unge, hvad enten det gælder en erhvervsuddannelse som SO-

SU-assistent eller en professionsuddannelse som pædagog.

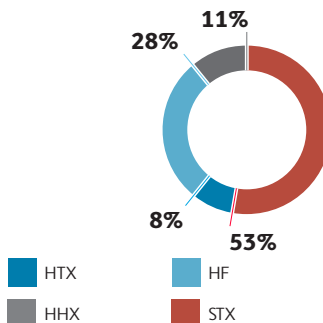
Vi skal derfor sikre os, at de unge i endnu højere grad bliver klædt på til at vælge en velfærdsuddannelse og får kompetencerne til at gennemføre. Det er nødvendigt, hvis den offentlige sektor – og arbejdsmarkedet generelt – skal have de bedste forudsætninger for at modtage kvalificeret arbejdskraft.

Af alle de studerende, som i 2018 blev optaget på en videregående uddannelse på baggrund af en almen studentereksamen, blev 35 pct. optaget på en professionsbachelor. Når man kigger på alle dem, der blev optaget på en professionsbachelor i 2018, så blev 53 pct. optaget på baggrund af en STX-studentereksamen. Der er derfor et helt naturligt behov for, at de gymnasiale uddannelser klæder de unge på til at gennemføre videregående uddannelser, der både har teoretiske og praktiske elementer, som tilfældet er med velfærdsuddannelser.

> Andel af studerende optaget pba. en almen studentereksamen i 2018

> Adgangsgivende eksamen for studerende optaget på professionsbachelor i 2018

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet

KL'S ANBEFALINGER:

- 1. Der skal være én fælles indgang til ungdomsuddannelserne**
- 2. Der skal være lige adgang til uddannelse for alle unge i hele landet**
- 3. Taxametersystemet skal understøtte kvalitet og samarbejde til gavn for de unge**
- 4. Fleksible institutionstyper skal åbne flere døre for de unge**
- 5. Der skal skabes en stærk kommunal forankring med den unge i fokus**
- 6. Unge skal have bedre veje til velfærdsuddannelserne**

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

 [@kommunerne](https://twitter.com/kommunerne)

 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830559